

LA CAPACITACIÓ LINGÜÍSTICA DEL PERSONAL ESTATUTARI DEL SERVEI DE SALUT DE LES ILLES BALEARS. ENTRE ELS DRETS DELS USUARIS I ELS DEURES LINGÜÍSTICS DELS EMPLEATS AL SERVEI DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Maria Ballester Cardell*

Resum

El pluralisme lingüístic que deriva de la Constitució i dels estatuts d'autonomia dona lloc a l'ordenació jurídica d'unes normes bàsiques del règim de cooficialitat de les llengües i configura, com a objectiu principal dels poders públics, el mandat de normalitzar l'ús de la llengua pròpia i oficial. En l'àmbit de la funció pública, el procés normalitzador implica l'adopció d'una sèrie de mesures per fer efectius els drets lingüístics dels ciutadans que es relacionen amb les administracions. L'exigència de coneixements lingüístics, com a mèrit o com a requisit, per als empleats públics és conforme amb els postulats constitucionals sempre que es faci efectiva d'acord amb el principi d'igualtat i que el nivell d'exigència lingüística sigui objectivament raonable i proporcionat en funció del lloc que es pretén aconseguir. En determinats àmbits específics —com ho és, sens dubte, el sector públic sanitari— les seves pròpies singularitats poden modular la regulació de l'exigència de coneixements lingüístics. L'aprovació del Decret 8/2018, de 23 de març, pel qual es regula la capacitació lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears ha reobert, una vegada més, el debat sobre la configuració dels drets i els deures lingüístics en la normativa autonòmica. En particular, torna a revifar la controvèrsia sobre l'acreditació de coneixements, com a mèrit o com a requisit, de la llengua catalana per a l'accés a la funció pública.

Paraules clau: Llengua oficial; normalització lingüística; drets lingüístics; deures lingüístics; capacitació lingüística; empleats públics.

THE LINGUISTIC TRAINING OF STATUTORY STAFF OF THE HEALTH SERVICE OF THE BALEARIC ISLANDS. BETWEEN THE RIGHTS OF USERS AND THE LANGUAGE DUTIES OF EMPLOYEES AT THE SERVICE OF PUBLIC ADMINISTRATION

Summary

The linguistic pluralism that derives from the Constitution and the statutes of autonomy gives rise to a legal framework for some basic rules on the co-official status of languages and forms a mandate, as the main objective of the public authorities, for normalizing the use of native and official language. In the field of public service, the process of normalizing involves the adoption of a series of measures to enforce the linguistic rights of citizens that have contact with the administrations. The requirement of linguistic knowledge for public employees, as a merit or as a requisite, agrees with constitutional postulates provided that it is carried out in accordance with the principle of equality and that the level of linguistic demand is objectively reasonable and proportional based on the position under consideration. The singularities of certain specific fields – the public health sector, without doubt, being one of them – can modulate the regulation of the requirement of linguistic knowledge. The approval of Decree 8/2018, of March 23, which regulates the language training of the statutory staff of the Health Service of the Balearic Islands, has once again reopened the debate on the nature of linguistic rights and duties in the autonomous regulations. In particular, it reignites the controversy on the recognition of knowledge of the Catalan language, as a merit or as a requisite, for access to public services.

Keywords: Official language; linguistic normalization; linguistic rights; linguistic duties; language training; public employees.

* Maria Ballester Cardell, doctora en dret públic i professora de dret constitucional de la Universitat de les Illes Balears des de 1993, membre del Consell Consultiu de les Illes Balears des de 2009 i consellera secretària de 2009 a 2011, i a partir de 2015. maria.ballester@uib.es

Article rebut el 13.07.2018. Avaluació cega: 09.10.2018. Data d'acceptació de la versió final: 19.10.2018.

Citació recomanada: Ballester Cardell, Maria (2018). La capacitació lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears. Entre els drets dels usuaris i els deures lingüístics dels empleats al servei de l'Administració pública. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, (70), 52-70, DOI: [10.2436/rld.i70.2018.3188](https://doi.org/10.2436/rld.i70.2018.3188).

Sumari

- 1 Una nova passa en favor de la normalització de la llengua catalana a les Illes Balears, una nova polèmica en un debat recurrent
- 2 El règim jurídic del multilingüisme en el sistema constitucional espanyol
- 3 Els drets i els deures lingüístics en els àmbits de subjecció especial i, en particular, en l'esfera de la funció pública
- 4 El règim lingüístic de la capacitatió lingüística en l'Administració pública de les Illes Balears i, en concret, en el sector públic sanitari
 - 4.1 Inicis i evolució
 - 4.2 El Decret 24/2009, de 27 de març, sobre la capacitatió lingüística en el sector públic sanitari
- 5 La restitució del marc jurídic de la llengua catalana a les Illes Balears, també en l'àmbit sanitari
- 6 La capacitatió lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears segons el Decret 8/2018, de 23 de març
 - 6.1 El marc normatiu que sustenta el Decret de capacitatió lingüística en el sector públic sanitari
 - 6.2 L'objecte del Decret. L'adaptació del requisit de coneixement de la llengua catalana a les característiques específiques del Servei de Salut

Conclusions

1 Una nova passa en favor de la normalització de la llengua catalana a les Illes Balears, una nova polèmica en un debat recurrent

Durant els trenta-cinc anys d'autonomia política, el règim jurídic de la llengua catalana a les Illes Balears ha passat per diverses etapes d'evolució i millora —impulsades per les previsions estatutàries i per la Llei de normalització lingüística de 1986—, però, també, per moments de retrocessos i estacaments. El restabliment del marc jurídic del català a les Illes Balears a l'inici de la IX Legislatura —materialitzat, principalment, en la Llei 1/2016, de 3 de febrer, de modificació de la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística de les Illes Balears,¹ i en la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitat lingüística per a la recuperació de l'ús del català en l'àmbit de la funció pública— dona un nou impuls a l'ús de la llengua pròpia de les Illes en la vida institucional i social.

En aquest context, el Govern de les Illes Balears aprova el Decret 8/2018, de 23 de març, pel qual es regula la capacitat lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears (BOIB núm. 37, de 24 de març de 2018). L'objecte de la norma és regular l'acreditació de coneixements de la llengua catalana per a l'ingrés i per a l'ocupació de places en l'àmbit sanitari per tal que quedin garantits els drets d'opció lingüística dels usuaris del Servei de Salut. Tot això, sense desconèixer les singularitats que es produeixen en la contractació de personal sanitari, a causa del continuat dèficit de professionals de les diverses categories en aquest àmbit a la Comunitat Autònoma.

L'aprovació d'aquesta norma a les Illes Balears ha reobert el debat a tot l'Estat sobre el coneixement de les llengües oficials pròpies de les comunitats com a requisit per accedir a la funció pública i les competències de les comunitats autònomes per determinar la capacitat lingüística dels empleats públics.

El reconeixement del plurilingüisme, a l'article 3 de la Constitució, juntament amb la declaració de l'oficialitat de les llengües pròpies (a través dels respectius estatuts d'autonomia), dona pas a l'articulació dels règims normatius sobre les diferents llengües cooficials i, en concret, a la determinació de l'abast i l'eficàcia jurídica d'aquella declaració en el territori de les respectives comunitats autònomes. Una de les conseqüències de l'oficialitat de la llengua és el dret dels ciutadans d'usar-la en tots els àmbits i el correlatiu dret a rebre resposta amb la llengua elegida quan l'interlocutor és un organisme públic. Per això, a les comunitats autònomes amb llengua oficial els poders públics autonòmics han d'adaptar les seves estructures orgàniques i funcionals perquè els seus empleats estiguin en disposició d'atendre els ciutadans en la llengua elegida, sempre que sigui oficial en aquell territori.² D'altra banda, aquestes mateixes comunitats autònomes, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, tenen competències per desplegar normativament el règim jurídic dels empleats públics i, en concret, pel que ara interessa, estan habilitades per adoptar mesures de capacitat lingüística per a l'accés a la funció pública. Sorgeix, així, el contrapunt dels drets lingüístics dels ciutadans, que consisteix en els deures lingüístics dels empleats públics, en un context més ampli del procés normalitzador de la llengua de la llengua pròpia i oficial.³

Aquests són els paràmetres bàsics que emmarquen el debat sobre una de les qüestions més controvertides de la política lingüística, com és l'opció d'exigir, com a mèrit o com a requisit, el coneixement de les llengües cooficials per a l'accés a la funció pública. Debat que encara resulta més complex quan es planteja en relació amb els processos selectius i d'ocupació de llocs de treball en el sector públic sanitari, perquè s'ha de conjugar el dret d'opció lingüística dels usuaris del servei, amb la gestió eficaç de l'Administració sanitària i les necessitats assistencials.

1 Abans d'això, la Llei 3/1986, de 20 d'abril, de normalització lingüística, que es veu parcialment afectada per la STC 123/1988, de 23 de juny, s'ha modificat en diverses ocasions. En concret, mitjançant la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears; la Llei 25/2006, de 27 de desembre, de mesures tributàries i administratives, i la Llei 9/2012, de 19 de juliol, de modificació de la Llei 3/2007, de 27 de març, de la funció pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

2 La declaració d'oficialitat de la llengua comporta tot un seguit de mandats a les institucions públiques, perquè en garanteixen l'ús normal i oficial i perquè prenguin les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crear les condicions que permetin arribar a la igualtat plena dels dos idiomes quant als drets dels ciutadans (vid., per exemple, article 4.3 EAIB).

3 Sobre els primers estudis sobre la influència que ha de tenir la normalització lingüística en els processos de selecció del personal al servei de l'Administració pública, vid. Colom Pastor, Bartomeu (1981). *Normalización lingüística y administración pública*. A: Rafael Aranberri, *Las lenguas nacionales en el ámbito de la Administración* (p. 139-151). València: Diputació Provincial de València. Vegeu també Vernet i Llobet, Jaume (1992). *Normalització lingüística i accés a la funció pública*. Barcelona: Fundació Callís.

2 El règim jurídic del multilingüisme en el sistema constitucional espanyol

L'article 3.1 de la Constitució de 1978 indica que la llengua castellana és l'oficial a l'Estat i proclama el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la. Per la seva banda, l'article 3.2 del text constitucional es refereix a l'oficialitat per a les altres llengües espanyoles en les respectives comunitats autònomes, de conformitat amb els estatuts d'autonomia.

Aquest marc constitucional fixa els dos elements d'asimetria en la declaració de l'oficialitat del castellà i de la resta de les llengües espanyoles.⁴ D'una banda, la Constitució únicament estableix el deure de conèixer el castellà i no esmenta la possible obligatorietat de coneixement de la resta de les llengües oficials. De l'altra, es limita la capacitat de l'estatut d'autonomia perquè pugui imposar l'oficialitat exclusiva de la llengua pròpia, que necessàriament quedarà circumscrita al seu àmbit territorial. Tanmateix, la declaració d'oficialitat de la llengua castellana, juntament amb l'habilitació als estatuts per determinar l'oficialitat de les altres llengües,⁵ suposa el reconeixement del pluralisme lingüístic de la societat i fa necessari ordenar jurídicament l'ús de la diversitat lingüística existent pel que fa als drets i als deures lingüístics. D'aquesta manera, les comunitats autònomes amb llengua pròpia són dipositàries del deure i del dret de regular-ne l'ús i la relació d'aquella amb el castellà com a llengua oficial a tot l'Estat. En qualsevol cas, aquest model de multilingüisme suposa que l'oficialitat d'una llengua va més enllà del simple respecte i protecció i implica un estatus superior que haurà de ser definit en l'àmbit del seu territori pels respectius estatuts d'autonomia. En conseqüència, resulta fonamental determinar quins són l'abast i l'eficàcia jurídica de la declaració d'oficialitat d'una llengua.⁶

Segons el Tribunal Constitucional, la declaració d'oficialitat d'una llengua està desvinculada del seu ús social i se centra en el seu reconeixement per part dels poders públics com a mitjà eficaç de comunicació entre ells i els ciutadans i en el fet que no pot negar-se validesa als actes realitzats en aquesta llengua ni privar-los d'efectes jurídics.⁷ En segon lloc, la declaració d'oficialitat d'una llengua implica per als poders públics un mandat d'assegurar el coneixement i l'ús de les llengües pròpies per convertir-les en vehicles de comunicació i integració social.⁸ I, en tercer lloc, i pel que fa als drets i les obligacions que generen per als ciutadans, el Tribunal considera que el dret a usar una llengua és una conseqüència de l'oficialitat, però no ho és el deure de coneixement.⁹

4 Durant els treballs constituents l'asimetria sobre la correlació entre oficialitat de la llengua i deure de coneixement donà lloc a diverses interpretacions sobre l'abast del mandat constitucional de coneixement del castellà i els efectes de la inexistència d'aquest deure en relació amb les llengües cooficials allà on n'existeixin. Sobre l'exegesi de l'article 3.1 i 2, vegeu Entrena Cuesta, Rafael (2001). Artículo 3. A: Fernando Garrido Falla (coord.), *Comentarios a la Constitución* (p. 63-65). Madrid: Civitas. Sobre la proclamació del deure de conèixer el castellà, vegeu Milian Massana, Antoni (1984). La regulació constitucional del multilingüisme. *Revista Española de Derecho Constitucional*, (10), 133-134. En relació amb les peculiaritats del pluralisme lingüístic, vid. Baño León, José María (1987). El ejercicio del pluralismo lingüístico en la Administración Pública. *Revista Española de Derecho Administrativo*, (54), 225-234.

5 Segons López Basuguren, Alberto (1988). El pluralismo lingüístico en el Estado autonómico. *Autonomías*, (9), p. 48, la declaració constitucional d'oficialitat té un valor imperatiu; la funció dels estatuts d'autonomia en aquest punt ha de permetre concretar el contingut i l'abast d'aquesta oficialitat en termes de drets i deures lingüístics. Vid. Nogueira López, Alba (2000). La regulació del pluralismo lingüístico. Otra lectura del marco constitucional de los derechos y deberes lingüísticos. *Revista Vasca de Administración Pública*, (58), 279-298.

6 Sobre les aportacions de la jurisprudència constitucional a la definició d'allò que és una llengua oficial i les seves conseqüències jurídiques, vid. Fossas Espadaler, Enric. (2008) Artículo 3. A: Maria Emilia Casas Baamonde i Miguel Rodríguez-Piñero i Bravo-Ferrer (dir.), *Comentarios a la Constitución Española. XXX Aniversario*. Madrid: Fundación Wolters Kluwer.

7 "Aunque la Constitución no define, sino que da por supuesto lo que sea una lengua oficial, la regulación que hace de la materia permite afirmar que es oficial una lengua, independientemente de su realidad y peso como fenómeno social, cuando es reconocida por los poderes públicos como medio normal de comunicación en y entre ellos y en su relación con los sujetos privados, con plena validez y eficacia" (STC 49/1991, de 28 de febrer).

8 En relació amb el deure de protecció de les llengües, el Tribunal Constitucional diu que "[...] El Estado en su conjunto (incluidas las Comunidades Autónomas) tiene el deber constitucional de asegurar el conocimiento tanto del castellano como de las lenguas propias de aquellas comunidades autónomas que tengan otra lengua como oficial" (STC 87/1983, fonament jurídic 4). A més, el Tribunal manifesta que "[...] no cabe contraponer el castellano, en cuanto lengua española oficial del Estado y las "demás lenguas españolas" en cuanto cooficiales en las distintas comunidades autónomas, individualmente consideradas [...] respeto y protección por definición incumben al Estado en sentido estricto y también a las comunidades autónomas, algunos de cuyos Estatutos [...] les encomiendan por lo demás, expresamente, garantizar el uso de ambas lenguas oficiales y adoptar los medios necesarios para asegurar su conocimiento" (STC 82/1986, FJ 4).

9 La STC 82/1986, de 26 de juny, disposa que l'obligació de coneixement del castellà es allò que "lo distingue de las otras lenguas españolas que con él son cooficiales en las respectivas Comunidades Autónomas, pero respecto a las cuales no se prescribe constitucionalmente tal obligación. Ello quiere decir que sólo del castellano se establece constitucionalmente un deber individualizado de conocimiento, y con él, la presunción de que todos los españoles lo conocen. Si es inherente a la cooficialidad el que, en los

Veim, doncs, que existeix una connexió entre oficialitat i presumció de coneixement d'una llengua que, en el cas del castellà, es complementa amb el deure constitucional de conèixer-lo, connexió que es trenca en el cas de la resta de les llengües que també són oficials.¹⁰ Amb vista a aquesta situació, es planteja un interessant debat sobre els efectes concrets de l'asimetria entre llengües, igualment oficials (una, a tot l'Estat; i l'altra, pròpia d'una comunitat autònoma).¹¹ A partir de la construcció doctrinal sobre el significat jurídic de la proclamació constitucional de deures,¹² convé distingir la implicació que té per als ciutadans el deure de conèixer el castellà dels efectes que té aquest mandat sobre el legislador. Per als particulars, l'article 3 de la Constitució no té altra conseqüència que la impossibilitat d'invocar ignorància del castellà. En canvi, per al legislador, en concret, per a l'estatutari, el precepte limita l'abast de la cooficialitat de les llengües pròpies, en el sentit que redueix la capacitat dels poders públics d'utilitzar indistintament les dues llengües oficials en aquells casos en què el particular invoqui desconeixement de la llengua oficial, territorialment circumscrita.¹³ De forma que l'oficialitat de la llengua només generaria deures jurídicopúblics per a les administracions del territori on aquesta llengua sigui oficial i, en canvi, no determinaria, directament, deures per als ciutadans; però la impossibilitat d'al·legar incomprensió per part dels ciutadans implica per als poders públics l'obligació d'adoptar les mesures necessàries per facilitar i assegurar el coneixement de les llengües oficials —qüestió que es vincula a la necessària incorporació de l'aprenentatge de la llengua, amb caràcter obligatori, en els plans d'estudis oficials.¹⁴

En qualsevol cas, cal insistir que les previsions contingudes a l'article 3 de la Constitució, juntament amb el respectiu reconeixement estatutari de l'oficialitat de la llengua pròpia, habiliten les comunitats autònomes per regular-ne el règim jurídic. En general, les declaracions constitucionals i estatutàries sobre l'oficialitat de les llengües resulten vagues i imprecises;¹⁵ per això ens haurem de fixar en el desplegament normatiu ulterior per

territorios donde exista, la utilización de una u otra lengua por cualquiera de los poderes públicos en ellos radicados tenga en principio la misma validez jurídica, la posibilidad de usar sólo una de ellas en vez de ambas a la vez, y de usarlas indistintamente, aparece condicionada, en las relaciones con los particulares, por los derechos que la Constitución y los Estatutos les atribuyen, por cuanto vimos también que el art. 3.1 de la Constitución reconoce a todos los españoles el derecho a usar el castellano, y los Estatutos de Autonomía, en los artículos antes citados, ya sea de un modo expreso o (en el caso del catalán y de la Ley Orgánica de Reintegración y Amejoramiento del Régimen Foral de Navarra) implícitamente, el derecho a usar las dos lenguas cooficiales en la correspondiente Comunidad o parte de ella. En los territorios dotados de un estatuto de cooficialidad lingüística, el uso por los particulares de cualquier lengua oficial tiene efectivamente plena validez jurídica en las relaciones que mantengan con cualquier poder público radicado en dicho territorio, siendo el derecho de las personas al uso de una lengua oficial un derecho fundado en la Constitución y el respectivo Estatuto de Autonomía [FJ 3]”.

10 Les STC 82, 83 i 84/1986, que resolen els recursos d'inconstitucionalitat plantejats en relació amb les lleis de normalització lingüística basca, catalana i gallega, assenyalen, a més, que no resulta discriminatori per als ciutadans l'existència d'un deure de coneixement del castellà i la inexistència del mateix deure en relació amb la resta de les llengües espanyoles.

11 Vid., entre altres, Baño León, José María (1987). El ejercicio del pluralismo lingüístico..., *op. cit.*, p. 225-234; Milian Massana, Antoni (1984). La regulació constitucional del multilingüisme. *Revista Española de Derecho Constitucional*, (11), p. 132; López Basaguren, Alberto (1988). El pluralisme lingüístic..., *op. cit.*, p. 44-46. Més recentment, Nogueira López, Alba (2000). La regulació del pluralisme lingüístic..., *op. cit.*; i Fossas Espadaler, Enric: Artículo 3, *op. cit.*

12 Valera Díaz, Santiago (1982). La idea de deber constitucional. *Revista Española de Derecho Constitucional*, (4), p. 82-84.

13 Rubio Llorente, Francisco (1994). Dictamen acerca de la Constitucionalidad de determinados preceptos de la Ley 7/1983, del Parlamento de Cataluña sobre normalización lingüística. A: *La lengua de enseñanza en la legislación de Cataluña* (p. 654-655). Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms. L'autor diu que a les comunitats autònomes amb llengua pròpia “la cooficialidad obliga al poder, pero es para los ciudadanos un puro derecho, de manera que los órganos de poder (estatal, autonómico o local) están obligados a publicar en todas las lenguas oficiales las disposiciones y a mantener en la lengua elegida por el ciudadano, las relaciones individualizadas”. Aquest és plantejament assumit per la redacció originària dels estatuts d'autonomia de les comunitats amb llengua pròpia i per les lleis de normalització lingüística que s'han aprovat en aquestes comunitats autònomes.

14 Convé tenir present que, a partir d'una interpretació menys restrictiva de la Constitució, Milian i Massana (1984, *op. cit.*, p. 131-134) considera que de la declaració d'oficialitat es deriva també la impossibilitat d'al·legar-ne desconeixement o d'usar una llengua distinta per part dels poders públics, de manera que ningú no estaria obligat a conèixer una llengua declarada oficial, però el seu desconeixement no podria ser invocat en l'àmbit jurídic públic.

15 En general, es fa referència al dret a conèixer-la i a usar-la. Amb un caràcter més ambiciós i complet, l'Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat per la LO 6/2006, de 19 de juliol, al·ludeix a la voluntat d'aconseguir una igualtat entre els drets i els deures lingüístics. Així, a l'article 6 hi ha les definicions de la llengua catalana com a llengua pròpia i oficial i l'oficialitat del castellà; els drets lingüístics, que també estan recollits en els articles 32 a 36 i 50.5 de l'Estatut, i els deures (referits, a més, en els articles 33.3 i 33.4, 34, 35.2 i 102), o la projecció de la llengua catalana fora del territori de Catalunya (qüestió completada en els articles 33.5, en relació amb les institucions estatals, i 101.3, referit a l'Administració de justícia en particular). L'Estatut de Catalunya inclou unes garanties (art. 37, 38, 76, 78 i 95.1) i uns principis rectors per al foment i la difusió del català (art. 50 de l'Estatut). Per a una anàlisi de la reforma dels Estatuts en matèria de llengua, vid., entre altres, Caminal Badia, Miquel (2007). La reforma dels Estatuts i la llengua catalana. *Revista Llengua i Dret*, (47), p. 227-243.

conèixer els límits i l'abast de l'oficialitat.¹⁶ El Tribunal Constitucional, tot i no existir expressament cap títol habilitant en la Constitució¹⁷, ha admès l'existència d'aquesta competència perquè el legislador autonòmic estableixi el marc normatiu de la llengua pròpia i en determini el contingut a partir del reconeixement de la competència en matèria de suport i normalització.¹⁸ Aquest àmbit d'actuació ha estat desenvolupat en les comunitats autònomes que tenen llengua pròpia i oficial a través de les respectives lleis de normalització lingüística.¹⁹ És en aquest espai concret on quedaran configurats el conjunt de drets i deures per als poders públics i per als ciutadans, no només en l'àmbit de l'educació, sinó també en relació amb el dret a l'ús de la llengua pròpia en relació amb els poders públics i el deure de coneixement per a l'accés a la funció pública.²⁰

3 Els drets i els deures lingüístics en els àmbits de subjecció especial i, en particular, en l'esfera de la funció pública

Una de les qüestions fonamentals respecte dels efectes de la determinació de l'oficialitat de les llengües pròpies se centra en la problemàtica que susciten els drets i els deures lingüístics en les relacions de supremacia especial. Convé insistir, com ja s'ha avançat, en el fet que la cooficialitat implica per als ciutadans el dret a lliure elecció de llengua, però que el deure de coneixement (previst a la Constitució per al castellà) no és conseqüència de l'oficialitat. Tanmateix, és evident que el mandat constitucional de protecció del pluralisme lingüístic imposa també als poders públics, com s'ha avançat més amunt, l'obligació d'adoptar mesures de promoció de les llengües oficials en favor dels aspectes col·lectius dels drets lingüístics.²¹ Per això, a pesar de la inexistència del deure genèric de conèixer les altres llengües oficials de l'Estat, el Tribunal Constitucional ha admès l'existència de deures lingüístics envers els subjectes que mantenen una relació d'especial subjecció, com són els estudiants (en els cicles d'ensenyament obligatoris) i en els empleats públics (sobre el requisit de coneixement de la llengua oficial pròpia, vid. STC 82/1986, de 26 de juny, FJ 14è; STC 46/1991, de 28 de febrer, FJ 3r; pronunciaments que culminen amb les consideracions sobre l'obligació de conèixer la llengua catalana contingudes en la STC 31/2010, de 28 de juny, FJ 14b).²²

16 Sobre els diferents models de cooficialitat lingüística en l'àmbit autonòmic, vid. López Basaguren, Alberto (1988). El pluralismo lingüístico..., *op. cit.*, p. 55-61. L'autor distingeix entre el sistema de cooficialitat generalitzada (Catalunya, Galícia, Balears i, de facto, el País Basc), el de limitació territorial de l'oficialitat (Navarra) i el de cooficialitat generalitzada amb atenuació territorial dels seus efectes (València).

17 Sobre la competència autonòmica en aquesta matèria, vid., entre altres, López Basaguren, Alberto (1988). El pluralisme lingüístic..., *op. cit.*, p. 47-53; Cobreros Mendazona, Edorta (1990). La distribución de competencias entre el Estado y las Comunidades Autónomas en materia lingüística. *Autonomías*, (12), p. 205-217; Vernet, Jaume (ed.), Pons, Eva, Pou, Agustí, Solé, Joan Ramon, Pla, Anna Maria (2003). *Dret lingüístic*. Valls: Ed. Cossetània; i Cabellos Espiérrez, Miguel Ángel (2008). La competencia en matèria de llengua pròpia en el nou Estatut. *Revista de Llengua i Dret*, (49), p. 74-84.

18 La STC 337/1994, de 23 de desembre, en el fonament jurídic setè, diu: "De este modo, la Generalidad de Cataluña 'resulta habilitada para determinar el alcance de la cooficialidad', así como para ejercer 'acciones políticas' i 'toda la actividad administrativa que crea conveniente en aras de la efectividad de los derechos de los ciudadanos relativos a las lenguas cooficiales'" (STC 74/1989, fonament jurídic tercer, amb citació de la STC 83/1986).

"Dentro de estas acciones políticas se incluyen, como ya se ha declarado por este Tribunal, las disposiciones de las Comunidades Autónomas encaminadas a promover la normalización lingüística en su territorio (SSTC 69/1988 y 80/1988). Disposiciones cuyo objetivo general no es otro que la de asegurar el respeto y fomentar el uso de la lengua propia de la Comunidad Autónoma y cooficial en ésta y, a este fin, corregir positivamente una situación histórica de desigualdad respecto al castellano, permitiendo alcanzar, de forma progresiva y dentro de las exigencias que la Constitución impone, el más amplio conocimiento y utilización de dicha lengua en su territorio".

19 Vid. Pérez Fernández, José Manuel (coord.) (2006). *Estudios sobre el estatuto de las lenguas en España*. Barcelona: Atelier.

20 Sobre la influència de la cooficialitat lingüística i la necessària adaptació de les estructures administratives autonòmiques, vid. López Basaguren, Alberto (1993). Lenguas, poderes públicos y función pública. *Teoría y Realidad Constitucional*, (3), p. 89-102.

21 Gràcies, principalment, als pronunciaments de la STC 82/1986, de 26 de juny, continguts en el FJ 14: "nada hay que objetar a la finalidad de progresiva euskaldunización del personal afecto a la Administración Pública en la Comunidad Autónoma del País Vasco, entendida como posibilidad de dominio también del euskera sin perjuicio del castellano por dicho personal. Y en tal sentido, de acuerdo con la obligación de garantizar el uso de las lenguas oficiales por los ciudadanos y con el deber de proteger y fomentar su conocimiento y utilización, nada se opone a que los poderes públicos prescriban, en el ámbito de sus respectivas competencias, el conocimiento de ambas lenguas para acceder a determinadas plazas de funcionario o que, en general, se considere como un mérito entre otros (como expresamente se prevé) el nivel de conocimiento de las mismas: bien entendido que todo ello ha de hacerse dentro del necesario respeto a lo dispuesto en los arts. 14 y 23 de la C.E., y sin que en la aplicación del precepto legal en cuestión se produzca discriminación".

22 Sobre les excepcions a la falta del deure de conèixer altres llengües cooficials que modulen les declaracions del Tribunal Constitucional sobre els efectes de l'oficialitat de les altres llengües, vid. Nogueira López, Alba (2000). "La regulación del pluralismo lingüístico...", *op. cit.*

Pel que fa a l'àmbit de la funció pública, la qüestió que es planteja és si es pot valorar —com a mèrit preferent— o exigir —com a requisit d'accés— el coneixement de les llengües oficials per a l'accés i la provisió a places d'empleats públics. La garantia dels drets lingüístics individuals dels ciutadans requereix que les administracions públiques estiguin en disposició d'atendre'ls en la llengua elegida i, per tant, la conseqüència lògica seria que es podrien imposar deures als empleats públics per assegurar que el ciutadà sigui atès amb la llengua de la seva elecció. Tanmateix, el que està en joc és un conflicte entre el dret fonamental d'accés a la funció pública en condicions d'igualtat i una manifestació de l'exercici efectiu de la cooficialitat lingüística. Això pot explicar que, inicialment, la postura inicial del Tribunal Suprem era contrària a l'exigència, en els procediments de selecció per a l'accés a la funció pública, del requisit de les llengües cooficials i la interpretació restrictiva que, fins i tot més endavant, s'ha mantingut.²³ En canvi, el Tribunal Constitucional, conforme als principis de normalització lingüística i d'eficàcia de la mateixa Administració, progressivament ha construït una doctrina favorable tant a la valoració de la llengua cooficial com a mèrit com a la seva configuració com a requisit, sempre que el nivell de coneixement exigít sigui proporcionat a les funcions que ha de desenvolupar l'empleat públic.²⁴

En un primer moment, de forma encara cautelosa, la STC 76/1983, de 5 d'agost, que resol el recurs d'inconstitucionalitat contra el text definitiu del projecte de Llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic, admet la consideració del coneixement de la llengua pròpia d'una comunitat autònoma com a mèrit per a la provisió de vacants, i, a més, entén que el deure de conèixer-la, com una forma d'assegurar el dret a usar-la per part dels ciutadans d'aquella comunitat autònoma, s'atribueix a l'Administració autonòmica en el seu conjunt, i no individualment a cadascun dels seus funcionaris (allò que es denomina *bilingüisme objectiu de servei*, en el sentit que el reconeixement als ciutadans de relacionar-se amb l'Administració en la llengua elegida no imposa la immediata i total exigència de capacitat lingüística a tots els empleats públics).

Amb posterioritat, les STC 82, 83 i 84/1986, que resolen els recursos d'inconstitucionalitat plantejats en relació amb les lleis de normalització lingüística basca, catalana i gallega, i que estableixen el gruix de la doctrina constitucional sobre el deure de coneixement de les llengües oficials, dona una passa més en relació amb la capacitat lingüística dels empleats públics. En concret, i en relació amb la previsió continguda en l'article 14 de la Llei 10/1982, de normalització de l'ús de l'euscar —en el qual es considerava el coneixement de la llengua pròpia com un mèrit en el processos per accedir a la funció pública autonòmica—, el Tribunal manifesta que “de acuerdo con la obligación de garantizar el uso de las lenguas oficiales por los ciudadanos y con el deber de proteger y fomentar su conocimiento y utilización, nada se opone a que los poderes públicos prescriban, en el ámbito de sus respectivas competencias, el conocimiento de ambas lenguas para acceder a determinadas plazas de funcionarios o que, en general, se considere como un mérito entre otros [...]” [FJ 14].²⁵

La confirmació definitiva sobre la prescripció del requisit de coneixements de la llengua oficial per a l'accés a la funció pública, com una manifestació del principi constitucional d'eficàcia, es produeix amb la STC 46/1991, de 28 de febrer, que es pronuncia sobre l'article 34 de la Llei 17/1985, de 23 de juliol, de la funció

23 Sobre el caràcter restrictiu de la jurisprudència del TS sobre aquesta qüestió, a pesar de la doctrina consolidada del Tribunal Constitucional, vid., entre altres, Milian Massana, Antoni (2004). La convivència lingüística en Catalunya: reflexiones en torno de la regulación del catalán y del castellano en las administraciones públicas catalanas, a partir de la Ley del Parlamento de Cataluña 1/1988, de 7 de enero, de política lingüística. *Revista Vasca de Administración Pública*, (69), 105-150. En particular, l'autor manifesta que la interpretació que fa el Tribunal Suprem, que només admet l'exigència de coneixement de la llengua pròpia com a requisit de capacitat per a la cobertura de les places quan aquestes “estén directamente vinculadas a la utilización por los administrados de las lenguas de su comunidad autónoma”, resulta inadmissible. I això perquè “dificulta gravemente que las Administraciones Públicas de las Comunidades Autónomas con lengua oficial propia puedan utilizarla en su actividad interna como lengua normal de trabajo, a la vez que entorpece groseramente el derecho de los ciudadanos interesados a recibir los documentos o testimonios de los procedimientos de las Administraciones públicas citadas en la lengua oficial propia de la Comunidad Autónoma”.

24 Sobre l'evolució de la jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Suprem sobre la valoració de la llengua cooficial en els processos d'accés a la funció pública, vid. Fabeiro Fidalgo, Patricia (2007). El peso de las lenguas cooficiales en el acceso a la función pública: la evolución de la jurisprudencia hasta la STC 253/2005, de 15 de noviembre. *Revista de Estudios de Administración Local y Autonómica*, (304), p. 213-233.

25 La Sentència en qüestió preveu, com a límit a l'exigència del coneixement de la llengua pròpia, “el necesario respeto a lo dispuesto en los artículos 14 y 23 de la Constitución”. En aquest punt, el debat es trasllada a la delimitació de les funcions que exigeixen el coneixement de les dues llengües oficials. Sobre l'assumpció d'aquesta doctrina per part del Tribunal Suprem, vid. Cobreros Mendazona, Edorta (1988). La jurisprudència del Tribunal Supremo relativa al conocimiento del euskera en el acceso a la función pública. *Revista Vasca de Administración Pública*, (22), p. 171-178; i AGIRREAZKUENAGA, Iñaki (1989). La exigencia del euskara en el acceso a la función pública: jurisprudencia y planificación normativa. *Revista Vasca de Administración Pública*, (25), p. 105-116.

pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, que exigeix que “en el procés de selecció s’ha d’acreditar el coneixement de la llengua catalana en la seva expressió oral i escrita”. En aquest cas, el Tribunal Constitucional descarta que l’exigència del coneixement de català s’hagi de considerar un requisit *ad extra*, independent dels principis de mèrit i capacitat; ans al contrari, com a qualsevol altre coneixement o condició necessari per a l’accés a la funció pública, l’exigència d’acreditar la capacitat lingüística suficient dels que vulguin ingressar dona satisfacció a aquells concrets principis constitucionals, en la mesura que es tracta d’una capacitat i un mèrit que s’ha d’acreditar i valorar en relació amb les funcions que s’hagin de desenvolupar. Segons el Tribunal, la raonabilitat de la mesura analitzada rau, d’una banda, en la condició del català com a llengua de l’Administració de la Generalitat, juntament amb el castellà, ambdues d’ús preceptiu i que són vàlides i eficàcies, i en el dret dels particulars d’usar el català en les seves relacions amb l’Administració; i de l’altra, en la mateixa eficàcia de l’Administració autonòmica, tot considerant l’exigència d’un cert nivell de coneixement de la llengua catalana com un instrument imprescindible perquè l’empleat públic dugui a terme adequadament les seves funcions en l’Administració autonòmica.²⁶

També les STC 31/2010, de 28 de juny, i 137/2010, de 16 de desembre, s’han pronunciat sobre l’obligació de conèixer la llengua catalana, que fixa l’article 6.2 de l’Estatut d’autonomia, tot considerant “que se trata, aquí sí, no de un deber generalizado para todos los ciudadanos de Cataluña, sino de la imposición de un deber individual y de obligado cumplimiento que tiene su lugar específico y propio en el ámbito de la educación, según resulta del art. 35.2 EAC, y en el de las relaciones de sujeción especial que vinculan a la Administración catalana con sus funcionarios, obligados a dar satisfacción al derecho de opción lingüística reconocido en el art. 33.1 EAC. [...] Importa aquí únicamente, sin embargo, que, concebido [...] como un deber que no es jurídicamente exigible con carácter generalizado, el deber de conocimiento del catalán tiene un objeto propio que lo justifica como mandato y que permite interpretarlo conforme a la Constitución. [...]” [FJ 14 de la STC 31/2010, al qual també remet el FJ 6 de la STC 137/2010].

El fet que la STC 165/2013, de 26 de setembre, declari la constitucionalitat de la Llei 9/2012, de 26 de setembre, per la qual es modifica la Llei de la funció pública de les Illes Balears (el coneixement lingüístic del català deixa de ser requisit i passa a ser mèrit) no impedeix que el legislador pugui adoptar altres opcions legislatives ajustades al bloc de constitucionalitat. Així s’han d’interpretar les consideracions contingudes en el fonament jurídic cinquè, en què llegim, en conclusió, que “[...] desde la perspectiva constitucional, el ejercicio de la potestad legislativa en materia lingüística encuentra sus límites en la necesaria preservación de la garantía de uso normal de las lenguas cooficiales y en la prohibición de medidas excluyentes, peyorativas o desproporcionadas que impliquen un desequilibrio para alguna de las lenguas oficiales [...]”.

Arribats a aquest punt, vista la doctrina del Tribunal Constitucional sobre la qüestió de la capacitat lingüística dels empleats públics, les institucions públiques de les comunitats autònomes amb llengua oficial poden adoptar

²⁶ “Sin embargo, el inciso impugnado del art. 34 de la Ley catalana 17/1985, al establecer la exigencia de conocimiento del catalán, parte de lo dispuesto en el inciso precedente, en el que se recogen los principios constitucionales de mérito y capacidad para el acceso a la función pública (art. 103.3 C.E.). Y dentro de estos principios es donde se sitúa el requisito de conocimiento del catalán. No resulta aceptable el argumento del Abogado del Estado de que esa exigencia puede suponer un obstáculo para acceder a la función pública para quien carezca del conocimiento del catalán. El propio principio de mérito y capacidad supone la carga para quien quiera acceder a una determinada función pública de acreditar las capacidades, conocimientos e idoneidad exigibles para la función a la que aspira. Por lo que la exigencia del conocimiento del idioma que es oficial en el territorio donde actúa la Administración a la que se aspira a servir es perfectamente incluíble dentro de los méritos y capacidades requeridas. No debe entenderse la exigencia de conocimiento del catalán un requisito *ad extra*, independiente del mérito y capacidad acreditadas, sino, al igual que cualquier otro conocimiento o condición exigida para el acceso a la función pública, una exigencia con cuya acreditación se da satisfacción a dichos principios constitucionales, en la medida en que se trata de una capacidad y un mérito que, según el art. 34 de la Ley catalana 17/1985, ha de acreditarse y valorarse en relación con la función a desempeñar, y por tanto guarda la debida relación con el mérito y capacidad, tal como impone el art. 103 C.E. (STC 27/1991, fundamento jurídico 4.º).

La razonabilidad de valorar el conocimiento del catalán como requisito general de capacidad, aunque variable en su nivel de exigencia, viene justificada por diversos motivos. En primer lugar debemos mencionar el carácter del catalán como lengua de la Administración de la Generalidad, junto con el castellano, ambas de uso preceptivo (art. 5 Ley catalana 7/1983); que son válidas y eficaces las actuaciones administrativas hechas en catalán (art. 7.1 Ley catalana 7/1983); y que los particulares gozan del derecho de usar el catalán en sus relaciones con la Administración (art. 8 de la Ley 7/1983 y STC 82/1986, fundamento jurídico 3.º). Además, se trata de un requisito justificado y equitativo también en función de la propia eficacia de la Administración autónoma (art.103.1 C.E.), por lo que resulta constitucionalmente lícito exigir, en todo caso, un cierto nivel de conocimiento de la lengua catalana, que resulta imprescindible para que el funcionario pueda ejercer adecuadamente su trabajo en la Administración autonómica, dado el carácter cooficial del idioma catalán en Cataluña (art. 3.2 C.E. y art. 3.2 E.A.C.) y dada también la extensión del uso del catalán en todo el territorio de la Comunidad Autónoma” [FJ3].

dos models d'actuació per assegurar els drets dels particulars amb les seves relacions amb l'Administració: o bé dotar-se de funcionaris monolingües, de les dues llengües i desdoblant serveis (bilingüisme dels serveis i unilingüisme dels agents); o bé dotar-se de funcionaris bilingües (bilingüisme de serveis i agents).²⁷

4 El règim lingüístic de la capacitat lingüística en l'Administració pública de les Illes Balears i, en concret, en el sector públic sanitari

4.1 Inicis i evolució

A les Illes Balears, el marc estatutari de la llengua i la cultura catalana fixa clarament els principis que han de permetre al català assolir el mateix estatus que té la llengua castellana: la denominació de la llengua catalana, que no només és oficial, sinó que també és pròpia de les Illes Balears i la declaració de no discriminació per raó de l'idioma (article 3 EAIB); la protecció i el foment de la cultura pròpia, llegat històric de les illes Balears (article 13 EAIB); l'habilitació per exercir competències per a l'ensenyament de la llengua catalana, i el mandat als poders públics de normalitzar l'ús de la llengua pròpia i el reconeixent de la unitat de l'idioma, compatible amb l'existència de les modalitats insulars (article 14 EAIB).²⁸

Certament, durant els més de trenta anys d'autonomia l'impuls i empena dels poders públics de les Balears per aconseguir la normalització de la llengua pròpia no sempre ha estat lineal, per bé que, a poc a poc, s'ha anat conformant el marc jurídicolingüístic a les Illes Balears. Així, les dues primeres reformes de l'Estatut d'autonomia consoliden el règim lingüístic de la llengua catalana. En concret, amb la modificació de 1999 s'introdueix un nou apartat a l'article 3, inspirat en part en l'Estatut català, per tal d'assegurar els drets lingüístics dels ciutadans i aconseguir la plena equiparació de les dues llengües oficials.²⁹

En l'àmbit legislatiu, cal destacar la transcendental Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears,³⁰ aprovada per unanimitat, que comprèn l'ús oficial de la llengua i continua el camí iniciat per l'Estatut per recuperar l'ús social de la llengua catalana en l'àmbit social, amb la inclusió de mesures aplicables en l'àmbit institucional i en el sistema educatiu, així com en els mitjans de comunicació, amb una referència concreta a la funció normalitzadora dels poders públics en l'àmbit de la funció pública (article 35). En l'àmbit de la funció pública, l'article 45 de la Llei 2/1989, de 22 de febrer, de la funció pública de la Comunitat Autònoma preveu que “[...] a les proves selectives que es realitzin per a l'accés a les places de l'Administració a l'àmbit territorial de les Illes Balears, s'ha de tenir en compte, entre altres mèrits, el nivell de coneixement de les dues llengües oficials, la ponderació del qual determinarà cada l'Administració per a cada nivell professional. Els qui superin les proves selectives han d'acreditar els seus coneixements de català oral i escrit. En cas contrari, quedaran compromesos a la realització de cursos que, amb aquesta finalitat, organitzi la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i a presentar els certificats d'aprofitament corresponent”. De forma que l'exigència d'haver d'acreditat el coneixement de la llengua pròpia de les Illes Balear no s'imposa com a requisit imprescindible i inexcusable per a la superació de les proves selectives. En la pràctica, la no acreditació de coneixements orals i escrits de català només deriva en el compromís de superar cursos de capacitat lingüística i de presentar el certificat d'aprofitament corresponent.

Les disposicions reglamentàries de caire lingüístic que completen aquesta regulació són, d'una banda, el Decret 100/1990, de 29 de novembre, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials a l'Administració de la Comunitat Autònoma, en el qual es fixen els criteris de classificació dels llocs de treball del personal al servei de l'Administració autonòmica —d'acord amb els nivells de coneixement de català necessari per ocupar-los—,

27 Milian i Massana, Antoni (2004). *La convivència lingüística a Catalunya...*, *op. cit.*, amb citació, per referir-se a aquests dos models, de Wilwerth, Claude (1980). *Le statut linguistique de la fonction publique belge*. Brussel·les: Éditions de l'Université de Bruxelles, p. 11.

28 Sobre l'anàlisi d'aquest primer marc normatiu, vegeu Segura Ginard, Lluís (1988). *Comentari sobre el règim jurídic lingüístic de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears*. A: *Estudios sobre el Estatuto de Autonomía para las Islas Baleares* (p. 37 i s.). Palma: Govern Balear. També Colom Pastor, Bartomeu (2003). *Les claus polítiques del procés autonòmic balear*. Palma: Institut d'Estudis Autònoms, p. 111 i s.

29 Colom Pastor, Bartomeu (2008). Article 4. Llengua pròpia. A: Avel·lí Blasco (dir.). *Comentaris a l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears* (p. 77-79). Palma: Cizur Menor-Parlament Illes Balears-Thompsom-Civitas.

30 Arran del recurs d'inconstitucionalitat presentat pel Govern espanyol, el Tribunal Constitucional va declarar —mitjançant la STC 123/1988, de 23 de juny— contraris a la Constitució i, per tant, nuls l'apartat 2 de l'article 5, l'incís 2n de l'article 7.1, l'article 13 i l'apartat 2 de l'article 20.

en totes les proves selectives dels quals s'inclou la pràctica obligatòria d'un exercici de català o l'acreditació del seu coneixement. De l'altra, el Decret 27/1994, d'11 de març, pel qual s'aprova el Reglament d'ingrés del personal al servei de l'Administració de la Comunitat Autònoma, dedica un capítol a la regulació de la llengua pròpia amb referència a l'ingrés del personal al servei de l'Administració.

Posteriorment, quan s'han complert tretze anys de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia i deu anys de la vigència de la Llei de normalització lingüística, es produeix un canvi molt rellevant amb l'aprovació de la Llei 1/1996, de 23 d'abril, de modificació de l'article 45 de la Llei 2/1989, de 22 de febrer, de la funció pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que determina que el català passa de ser un mèrit a un requisit per a l'ingrés del personal al servei de les administracions públiques.³¹ Aquest és el marc normatiu que habilita la primera regulació de l'exigència de coneixements de llengua catalana en el sector públic sanitari de les Illes Balears.

4.2 El Decret 24/2009, de 27 de març, sobre la capacició lingüística en el sector públic sanitari

El Decret 24/2009, de 27 de març, que regula per primera vegada l'exigència de coneixements de llengua catalana en el sector públic sanitari,³² es fa necessari perquè el Decret 114/2008, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament que regula l'exigència de coneixements de llengua catalana en els procediments selectius d'accés a la funció pública i per ocupar llocs de treball que es convoquin en l'àmbit de l'Administració autonòmica, exclou del seu espai d'aplicació tant el personal estatutari com el personal de les entitats i els consorcis de l'àmbit sanitari. El Decret 24/2009 ja suposa una excepció al règim general establert, atès que s'establien uns nivells d'exigència de coneixements de català inferiors —circumstància plenament coherent de conformitat amb la normativa sectorial que hi és d'aplicació. Tanmateix, la norma en qüestió resulta emblemàtica en el sentit que suposa l'inici de l'exigència generalitzada de la capacitat lingüística en l'àmbit del sector públic sanitari.

La tramitació del Decret 24/2009, de 27 de març, no va quedar exempta de polèmica. La realitat social balear —en la qual es fa palès l'alt índex de personal estatutari procedent d'altres comunitats autònomes que presta serveis als diferents centres i establiments que integren el Servei de Salut—, així com la normativa específica del sector sanitari, el principi de lliure circulació del personal estatutari en el conjunt del sistema nacional de salut, i la inclusió en els principis constitucionals de mèrit i capacitat de la capacitat en llengua cooficial pròpia, contextualitzen el debat sobre la capacició lingüística en un sector molt singular. Jurídicament, el debat se centrà, principalment, en dos punts. D'una banda, crida l'atenció que el Decret no fa distinció a l'hora de determinar el nivell d'exigència dels coneixements del català entre personal sanitari i personal estatutari no sanitari (el personal estatutari de gestió i de serveis segons la l'article 7 de la Llei 55/2003), circumstància que és objecte d'anàlisi per part del Consell Consultiu de les Illes Balears, en el dictamen 33/2009, tot arribant a la conclusió que l'exigència d'un nivell de coneixement inferior per al personal laboral i l'estatutari no sanitari al que està establert amb caràcter general per a la resta del personal al servei de l'Administració autonòmica, tant per a l'ingrés com per a la mobilitat, no supera el judici de raonabilitat aplicable a un supòsit de tractament diferenciat quan les funcions desenvolupades són substancialment idèntiques.³³ D'altra banda, és objecte de discussió la disposició que preveu dues excepcions

31 I encara en aquest àmbit, podem referir-nos a la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que preveu que les entitats que integren l'Administració instrumental han d'utilitzar el català en les seves actuacions internes, en relació entre aquestes, en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones residents en l'àmbit lingüístic català i en la tramitació dels procediments (articles 43 i 44). Aquesta llei, alhora, va derogar els apartats 1 i 2 de l'article 10 de la Llei 3/1986, referits a determinades qüestions d'organització de l'Administració autonòmica, que varen passar a ser regulats per la mateixa Llei de 3/2003.

32 Cal tenir en compte que la data d'efectivitat de la transferència de les competències sobre funcions i serveis de l'Institut Nacional de Salut és l'1 de gener de 2002.

33 Dictamen 33/2009, relatiu al Projecte de decret pel qual es regula l'exigència de coneixements de llengua catalana en els procediments selectius d'accés i de mobilitat relatiu a la funció pública estatutària i per ocupar llocs de feina que es convoquin en el sector públic sanitari de la comunitat autònoma de les Illes Balears. En la consideració jurídica sisena llegim: "Recuérdese además que el artículo 50.1.f de la Ley 3/2007, de 27 de marzo, de la función pública de la Comunidad Autónoma de las Illes Balears, precisa que son las funciones desempeñadas las que deben determinar, cumpliendo el principio de proporcionalidad, el nivel de exigencia del catalán. Como hemos dicho entra dentro de la potestad reglamentaria del Gobierno y de su ámbito de responsabilidad exigir un nivel determinado de conocimiento de catalán que podrá ser mayor o menor, pero siempre respetuoso con el principio de igualdad. Por este motivo, en la medida en que los artículos 4, 5 y 6 del Proyecto de decreto (que regulan el requisito de conocimiento de la lengua catalana tanto para ingresar en los diferentes grupos, especificados por categorías de personal estatutario no sanitario,

al règim general d'exigència de coneixements de llengua catalana, tant en les convocatòries de selecció com en les de mobilitat: la primera es produeix quan la prestació assistencial pugui resultar afectada a causa de la insuficiència de professionals; la segona, quan s'hagin de contractar investigadors o científics d'àmbit nacional o internacional. Només aquesta darrera gaudeix de cobertura legal (article 50.1.f de la Llei 3/2007, de 27 de març, de la funció pública, en la seva redacció legal), atès que la Llei no preveu situacions d'excepcionalitat derivada de falta de professionals. El Consell Consultiu, en aquest supòsit, afirma que en el Reglament no es pot disposar l'exigència i al mateix temps preveure l'excepció (en el cas que no hi hagi candidats que compleixin el requisit), però tot seguit es modula aquesta conclusió, i "atenent al caràcter prevalent del dret a la salut, considerat com a principi rector que vincula l'actuació dels poders públics (art. 43 CE) [...] estima que l'excepció relativa a la manca de professionals [...] es podria mantenir sempre que es delimitassin suficientment, i amb les degudes limitacions temporals, els supòsits d'aplicació de l'esmentada regla excepcional".³⁴

El Decret és tramitat i aprovat enmig de la polèmica i de la contestació de part del sector sanitari.³⁵ Just després de la presentació per part del Servei de Salut a la Mesa Sectorial de Sanitat de l'esborrany de Decret (que té lloc l'octubre de 2008) es produeix una protesta contra la proposta del Govern i, en paral·lel, la Plataforma per la Llengua denuncia que el català és una llengua que està marginada des d'un punt de vista normatiu. L'endemà de la publicació del Decret se celebra una manifestació a Palma, sota el lema "Por una sanidad sin exclusiones. Sí a la valoración del catalán como mérito, no a la imposición como requisito", organitzada per l'agrupació CEMSTATSE [conformada per Sindicato Médico Libre de Baleares (SMLB) i Sindicato de Enfermería de Baleares (SATSE)], amb el suport d'Unión Sindical y Auxiliares de Enfermería (USAE) y Central Sindical Independiente y Funcionarios (CSI-CSIF). Pocs dies després el Grup Parlamentari Popular presenta a la Mesa del Parlament Balear una proposició no de llei (que es rebutjada després de tres votacions) en la qual es demana la modificació per la via d'urgència del marc normatiu vigent perquè es prevegi que el coneixement de la llengua catalana sigui considerat un mèrit en tots els procediments selectius de personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears.

Per tal d'apaivagar l'impacte del Decret 24/2009, de 27 de març, el director general del Servei de Salut dicta diverses resolucions —la primera de 31 de març de 2009— per tal de dispensar per un període de tres anys de l'exigibilitat de coneixements de català en els procediments de selecció i mobilitat de personal sanitari que afectassin determinades categories de personal sanitari.³⁶

El Decret 24/2009, de 27 de març, i la Resolució de 31 de març de 2009 del director general de Salut foren objecte d'impugnació per part d'una auxiliar d'infermeria interina, a través del procediment especial per a la protecció dels drets fonamentals de la persona, per considerar que s'havien infringit els drets fonamentals

es decir, de gestión y de servicios, o de personal laboral incluido en el ámbito de aplicación del Decreto, como para participar en los procedimientos de movilidad) no establecen la excepción para aquellos supuestos en que las funciones desempeñadas sean sustancialmente idénticas a las realizadas por personal de la Administración de la CAIB al que se le exige un nivel de conocimiento de catalán superior, entendemos que el proyecto de decreto vulnera el artículo 50.1.f) de la Ley 3/2007, de 27 de marzo, de la función pública de la Comunidad Autónoma de las Illes Balears". <http://www.consellconsultiu.es/PDF/033-2009.pdf?t=20180611124931>.

34 Tanmateix, aquest plantejament no és unànime. Així, el vot particular que acompanya el Dictamen 33/2009 en relació amb el règim d'exempcions contingut en el Projecte de decret explica: "Precisamente la falta de una norma legal autonómica de desarrollo es lo que acarrea problemas de legalidad al proyecto de decreto que ahora se informa dado que se trata de excepcionar, en el ámbito sanitario, el régimen general de exigencia conocimientos de catalán establecido para los funcionarios públicos. Y se hace mediante un decreto cuyo marco normativo legal de referencia termina siendo el general, básicamente la Ley 3/2007, de 27 de marzo, de la función pública de la Comunidad Autónoma de las Illes Balears, dado su aplicación supletoria. Por eso, la solución dada por mis compañeros es una recomendación que se puede efectuar a la ley (ésta debería fijar los supuestos o criterios genéricos para la aplicación de la exención) y permitir al reglamento su desarrollo, pero lo que desde mi punto de vista carece de cobertura legal es regular la exención, aunque sea con matices, en un reglamento". <http://www.consellconsultiu.es/PDF/033-2009Vot1.pdf?t=20180611124931>.

35 Seguim en aquest punt la crònica de Nadal, Antoni (2010). 1.3. Illes Balears (primer semestre 2009). *Revista de Llengua i Dret*, (53), p. 316-330.

36 La primera d'aquestes disposicions fou la Resolució del Director General del Servei de Salut de 31 de març de 2009, publicada en el BOIB núm. 46, de 21 d'abril, i establia l'exempció del requisit per a les categories de personal estatutari i de personal laboral llicenciats en medicina i diplomats en infermeria. Posteriorment es dicten sengles resolucions de 14 d'abril amb la mateixa previsió per a les categories de ATS/DUI i per a la de llevadors. El 23 de desembre de 2009 el secretari general del Servei de Salut emet un informe justificatiu en el qual proposa fer extensiva aquesta exempció a altres categories de personal sanitari en les quals hi ha insuficiència de professionals. I mitjançant la Resolució de 29 de desembre de 2009, s'estableix també l'exempció per un termini de tres anys per a les categories de facultatius especialistes de les àrees d'anàlisi clíniques, de bioquímica clínica, de farmàcia hospitalària, d'immunologia, de microbiologia i parasitologia, de radiofarmàcia, de radiofísica hospitalària, i de teràpia ocupacional.

reconeguts en els articles 14 i 23.2 de la Constitució. La Sentència de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears de 14 de setembre de 2009 declara que el Decret i la Resolució impugnats són conformes als preceptes constitucionals invocats. Segons la Sala, “[I]a norma privilegiada, redactada en términos subjetivamente genéricos, no implica una regla discriminatoria hacia ningún colectivo de actuales o potenciales funcionarios o empleados del Ib-Salud, ya que el presupuesto habilitante de la excepción [que] legitima ese trato diferenciado, esto es, que pueda perjudicarse la asistencia en los establecimientos sanitarios de car cter público a los distintos usuarios, reviste notoriamente una gran trascendencia”. I en relación amb la impugnación dirigida contra la Resolució de 31 de març de 2009, la Sentència diu que “[e]n definitiva, acudiendo únicamente a parámetros de análisis del derecho constitucional a la igualdad en el trato, existe una justificación razonable a la discriminación en la exigencia del conocimiento de la lengua catalana en los procesos de acceso y movilidad de dos determinadas categorías de personal sanitario (exención parcial permitida en el Decreto 24/2009), identificadas según que la titulación exigida para su ingreso sea la licenciatura en medicina o la diplomatura en enfermería, ya que la Administración ha motivado la concurrencia de un presupuesto habilitante: la posible afectación de la prestación asistencial derivada del importante y constatado d ficit de médicos y enfermeras en Baleares, sin que la parte actora haya siquiera invocado ni probado los datos que se refieren a categorías de personal sanitario (en concreto, la que a ella concierne, auxiliar de enfermería), a fin de que este Tribunal pueda tener un soporte comparativo para comprobar la existencia de la alegada discriminación injustificada”.

La Sentència de la Sala Tercera del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 declara que no hi ha lloc al recurs formulat per la interessada i, en relación amb el retret dirigit contra el Decret 24/2009 (que segons la recurrent té un àmbit ambigu i temporalment il·limitat, perquè deixa en mans de l’Administración quant, com i en quines categories concretes es produeix insuficiència de professionals en l’àmbit de la Salut), diu que “en contra de lo que pretende sostenerse, s  delimita (en su Disposición Adicional Segunda) el supuesto en que deben operar las exenciones cuyo establecimiento permite y, adem s, lo hace enunciando un supuesto en el que s  son de apreciar esas dos notas de objetividad y razonabilidad que el recurso menciona como obligadas. Así debe ser, primero, porque define con toda claridad que el hecho que puede justificar la excepción es la insuficiencia de profesionales que pueda producir una afectación a la prestación asistencial; y, en segundo lugar, porque tal específico hecho, al afectar a bienes jurídicos y derechos de obvia importancia (la salud y la vida), cumple sin duda alguna con el canon de razonabilidad que resulta exigible”.

5 La restitución del marc jurídic de la llengua catalana a les Illes Balears, també en l’àmbit sanitari

La política ling stica del Govern de les Illes Balears durant la VIII Legislatura deriva en un retrocés de la situación de la llengua pròpia en l’esfera institucional, en l’àmbit de l’ensenyament o en els mitjans de comunicación,³⁷ per esmentar els àmbits més afectats. En aquestes condicions, el procés normalitzador del català entra en un atzucac, quan encara no s’ha arribat, en molts de casos, a la desitjable equiparación amb l’ s del castellà. Durant bona part d’aquella etapa, les manifestacions de la societat civil en favor de la unitat de la llengua provoquen un notable desgast en la tasca de govern del Partit Popular. En els moments més àlgids de les mobilitzacions ciutadanes, la STC 165/2013, de 26 de setembre, que desestima el recurs d’inconstitucionalitat envers la Llei 9/2012, de 19 de juliol, per la qual es modifica la Llei de la función pública de les Illes Balears (el coneixement ling stic del català deixa de ser requisit i passa a ser mèrit),³⁸ se separa dels pronunciaments jurisprudencials previs —especialment, els referents a la capacitat ling stica dels funcionaris públics, continguts a la STC 46/1991, i a l’ s normal del català en els procediments administratius, fets a la STC 82/1986— i devalua la protección dels drets ling stics dels ciutadans de parla catalana.³⁹

37 Ballester Cardell, Maria (2016). <https://eapc-rld.blog.gencat.cat/2016/04/21/la-restauracio-del-marc-legal-del-catala-a-les-illes-balears-maria-ballester/>.

38 *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, 23 de febrer de 2018, p. 1-4. En la part expositiva de la iniciativa es pot llegir que “El objetivo de esta Ley es garantizar que no se arbitra, utilizando la lengua como excusa, una fuente de discriminación en el acceso y la promoción del empleo público.[...] La modificación del apartado 2 del artículo 56 del Estatuto Básico del Empleado Público responde a las siguientes finalidades: [...] no hay una relación entre cooficialidad de la lengua y requisito para el acceso y promoción, como ha reiterado el Tribunal Constitucional. En consecuencia, la lengua sigue siendo cooficial pero no es un requisito, sino un mérito, para el acceso y promoción dentro de la función pública”.

39 Ballester Cardell, Maria (2013). La desestimación del recurs d’inconstitucionalitat contra la reforma de la Llei 3/2007, de 27 de

En campanya electoral, ressorgeix el moviment ciutadà en defensa de la llengua i la cultura pròpies, que es mobilitza al votant dels partits nacionalistes i d'esquerres, els quals obtingueren un resultat històric a les eleccions de maig de 2015. El pacte de governabilitat subscrit pels grups d'esquerra nacionalista per a l'actual legislatura (2015-2019) palesa la necessitat de dignificar la llengua pròpia i de recuperar-ne els usos i el prestigi.⁴⁰ Més enllà dels diferents àmbits d'actuació que el Govern pretén impulsar, cal destacar per la seva rellevància dues reformes legislatives, articulades per restablir el marc legal del català, en coherència amb els mandats estatutaris de protecció i foment de la llengua pròpia. Es tracta de la Llei de normalització lingüística —per tal de recuperar la versió aprovada per consens l'any 1986— i la de funció pública —per reintroduir mesures de capacitat lingüística en aquest àmbit. En aquest nou context s'emmarca la disposició reglamentària objecte de comentari.

El Grup parlamentari Pi-Proposta per les Illes, que no participa en la coalició de govern, presenta la Proposició de llei de modificació de la Llei 3/1986, de normalització lingüística, per tornar a la redacció prèvia a la donada per la Llei 9/2012, de 19 de juliol. Durant la tramitació parlamentària, els grups Popular i Mixt (Ciutadans) defensen tot un seguit d'esmenes per mantenir en la redacció de la Llei els principis d'opció de llengua introduïts l'any 2012.⁴¹ En canvi, les forces polítiques que donen suport al Govern posen en relleu la necessitat de continuar l'acció de foment de l'ús de la llengua pròpia de les Illes Balears i d'assegurar de manera efectiva els drets lingüístics dels ciutadans. Amb l'aprovació de la Llei 1/2016, de 3 de febrer, de modificació de la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística de les Illes Balears (BOIB núm. 18, de 6 de febrer) es retorna al text acordat entre tots els partits amb representació parlamentària l'any 1986 i se supera el que fou el canvi més intens de tots els que ha tingut la norma.

Per la seva banda, per restablir de forma coherent l'ordenació de l'ús de les llengües oficials, gairebé en paral·lel a la iniciativa anterior, es presenta —subscrita pels grups parlamentaris Socialista, Podem Illes Balears, MÉS per Mallorca, MÉS per Menorca i Mixt (Gent per Formentera)— la Proposició de llei de modificació de la Llei 3/2007, de 27 de març, de la funció pública de les Illes Balears. Convé recordar que en el marc vigent d'aleshores, determinat per la ja esmentada Llei 9/2012, de 19 de juliol, els coneixements de català es deixaren de considerar, amb caràcter general, com un requisit vinculat als principis de mèrit i capacitat per a l'accés i la promoció en la funció pública. Aquesta iniciativa també pretén incorporar mesures de correcció de la situació actual de desequilibri del català —en aquest cas, per possibilitar l'ús normal del català per part dels poders públics autonòmics— i assegurar els drets lingüístics dels ciutadans, perquè es puguin atendre les seves demandes també en la llengua pròpia de les Illes Balears. En aquesta proposició, que es tramita pel procediment d'urgència —per permetre que es puguin aplicar les previsions de la norma projectada en els propers processos selectius—, es defineix el nivell de català requerit, les possibles excepcions i la intermobilitat administrativa, en la qual el personal funcionari procedent d'altres administracions públiques que obtingui la destinació en un lloc de treball de l'Administració autonòmica que no pugui acreditar el nivell mínim exigint de català, queda obligat a assolir-lo i acreditar-lo.⁴²

març, de la funció pública de les Illes Balears. *Revista Catalana de Dret Públic* [blog] <http://eapc-rcdp.blog.gencat.cat/2013/10/16/la-desestimacio-del-recurs-dinconstitucionalitat-contra-la-reforma-de-la-lllei-32007-de-27-de-marc-de-la-funcio-publica-de-les-illes-balears-maria-ballester/>. Ridao Martín, Joan (2014). El canvi de paradigma en la jurisprudència constitucional sobre la competència lingüística dels empleats públics. *Revista Llengua i Dret*, (61), p. 72-86.

40 A l'Acord de Governabilitat per a les Illes Balears (<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2449674> [consulta 11 de juliol de 2016]) es recullen les línies mestres de la política lingüística per a la legislatura. Així, el nou Govern de coalició adopta el compromís d'impulsar la normalització del català per recuperar la presència de la llengua pròpia en tots els àmbits, reingressar a l'Institut Ramon Llull, redefinir l'Institut d'Estudis Baleàrics, reactivar el Consell Social de la Llengua Catalana, recuperar les indicacions i el model lingüístic establert per la Universitat de les Illes Balears en l'àmbit institucional i dels mitjans de comunicació, i, en definitiva, recuperar el consens per evitar situacions de conflicte o de rebuig de la llengua pròpia a les Illes Balears. Algunes d'aquestes fites ja s'han assolit. El Consell Social de la Llengua Catalana reprèn la seva tasca l'octubre de 2015, després de quatre anys d'inactivitat (<http://dbalears.cat/balears/2015/10/16/287395/solemnnitat-primera-reunio-quatre-anys-del-consell-social-llengua-catalana.html>). El novembre de 2015 el Govern balear signa el protocol d'incorporació a l'Institut Ramon Llull (<https://www.caib.es/pidip2front/jsp/ca/fitxa-convocatoria/8843170>).

41 En concret, parteixen, en les seves argumentacions, del principi de no existència de primacia d'una llengua sobre l'altra i no discriminació, i promoció de les modalitats pròpies; quant a la forma oficial catalana dels topònims, es proposa que la Llei mantingui la possibilitat de l'ús bilingüe dels noms dels municipis; i pel que fa a la funció normalitzadora dels poders públics, es pretén una referència expressa a la proporcionalitat en el coneixement de la llengua per a la provisió de places a l'Administració pública i, a més, la consideració del català com a mèrit excepte en els casos en què es consideri requisit vinculat a les necessitats comunicatives de determinats llocs de feina. *Diari de sessions del Ple del Parlament de les Illes Balears* (2016), núm. 22, de 26 de gener.

42 Els grups parlamentaris Popular i Mixt (Ciutadans) s'oposen a la modificació que es tramita, tot anunciant una esmena a la totalitat,

Finalment, i encara en aquesta mateixa línia, el cercle es tanca amb l'aprovació de la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitat lingüística per a la recuperació de l'ús del català en l'àmbit de la funció pública escenifica el retorn a un marc normatiu que reforça la condició del català com a llengua pròpia i oficial. La restitució del requisit del coneixement del català per part dels empleats públics de la Comunitat Autònoma posa, novament, en valor l'ús normal del català a l'Administració pública, més enllà de l'àmbit estrictament polític i institucional. Els requisits específics del personal estatutari i laboral del Servei de Salut estan previstos en la disposició transitòria segona de la Llei, que seran els exigits mentre no es produeixi el desplegament reglamentari dels articles 30.d i 50.1.f de la Llei 3/2007, de 27 de març. En l'apartat tercer de la mateixa disposició transitòria segona es preveu la possibilitat que existeixen exempcions al requisit, concretament en el cas que la prestació assistencial pugui resultar afectada per manca o insuficiència de professionals o quan s'hagin de contractar investigadors o científics d'àmbit nacional o internacional. En aquest context s'emmarca la disposició reglamentària que passam a comentar.

6 La capacitat lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears segons el Decret 8/2018, de 23 de març

Complint les disposicions de l'esmentada Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitat lingüística per a la recuperació de l'ús del català en l'àmbit de la funció pública,⁴³ el Govern autonòmic impulsa el procediment per recobrar la normativa que regula la capacitat lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears. Vuit anys després de l'aprovació, per primera vegada, de la normativa que exigeix acreditar coneixements de llengua catalana per a l'accés al sector públic sanitari, es repeteix el mateix escenari. Un Govern d'esquerra nacionalista torna a treballar per conciliar els drets lingüístics dels ciutadans amb l'ús normal i progressiu de la llengua catalana en l'àmbit oficial i administratiu, també a l'espai sanitari. I això en un context de malestar entre els socis de govern i els retrets de les entitats cíviques de major influència pel que fa a la promoció de la llengua catalana,⁴⁴ degut a la publicació, en el BOIB núm. 106, de 29 d'agost de 2016, de la Resolució del director general del Servei de Salut per la qual es dispensa de l'exigibilitat de coneixements de català en els procediments de selecció, provisió i mobilitat corresponents a determinades categories professionals.⁴⁵

La tramitació de la disposició reglamentària és llarga i difícil. El primer esborrany d'avantprojecte és de 29 de setembre de 2016. El 16 de febrer de 2017 se sotmet a consulta un nou esborrany que incorpora un règim transitori de dos anys des de l'entrada en vigor del Decret per exigir el requisit de capacitat relatiu als diferents graus de coneixement de català, que dona com a resultat la presentació d'al·legacions de Joves de Mallorca per la Llengua, la Universitat de les Illes Balears, el Sindicat STEi i l'Obra Cultural Balear en sentit contrari a la moratòria de dos anys per aplicar el requisit de capacitat lingüística. Entre el 19 de setembre de 2017 i el 9 de febrer de 2018 s'introdueixen modificacions d'*indole tècnica* i altres variacions

per considerar que el català només pot ser un requisit excepcional per a l'accés i la promoció en la funció pública; i en el decurs del debat en comissió i en el plenari formulen esmenes a l'articulat per mantenir el contingut de la Llei de la funció pública en la redacció donada per la Llei 9/2012, de 19 de juliol. Tal com ja va succeir en la tramitació de la reforma de la Llei de normalització lingüística, en aquest cas també els grups parlamentaris que donen suport al Govern rebutgen aquelles esmenes, tot partint dels plantejaments jurisprudencials continguts ja a la STC 46/1991, que havia considerat raonable i proporcionat, en funció del caràcter oficial del català i de la mateixa eficàcia de l'Administració autonòmica, l'exigència d'un cert nivell de capacitat lingüística en la llengua pròpia als empleats públics. Els proponents consideren, igualment, que la reforma que es pretén és coherent amb les previsions de la Carta europea de les llengües regionals minoritàries, de 5 de novembre de 1992, que vincula l'Estat espanyol i que fixa el màxim compromís dels signataris per tal d'assegurar, a petició de les parts, que es desenvolupin els procediments jurisdiccionals i administratius contradictoris en les llengües oficials o minoritàries (article 9.c, i). *Diari de Sessions del Ple del Parlament de les Illes Balears* (2016), núm. 31, de 31 de març.

43 L'esmentada Llei deroga la Llei 9/2012, de 19 de juliol, de modificació de la Llei 3/2007, de 27 de març, de la funció pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i, d'aquesta manera, recupera la regulació continguda als articles 30.d i 50.1.f de la Llei 3/2007. Així mateix, fixa, transitòriament i mentre no es dugui a terme el desplegament reglamentari corresponent, els requisits de coneixement de llengua catalana que s'han d'exigir en l'ingrés i la provisió de llocs de treball del personal funcionari i laboral que presta serveis en l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

44 L'OCB rebutja la resolució del Servei de Salut que dispensa l'exigència de català. *Diari de Balears*, 30 d'agost de 2017 <https://www.dbalears.cat/balears/2017/08/30/305351/ocb-rebutja-resolucio-del-servei-salut-dispensa-exigencia-coneixement-catala.html>.

45 En concret, aquelles els requisits de les quals siguin un títol de grau o llicenciatura en Medicina, Farmàcia i Odontologia; així com aquelles els requisits dels quals siguin un títol de grau o llicenciatura, acompanyat d'un títol d'especialista en ciències de la salut; i les que exigeixen per a l'ingrés un títol universitari de grau o una diplomatura en Infermeria o qualsevol dels títols abans esmentats acompanyat d'un especialista en ciències de la salut.

que són el resultat de la negociació en la Comissió Tècnica de la Mesa Sectorial de Sanitat i de la Comissió de Personal. El 13 de març de 2018, el Projecte de decret és objecte de dictamen del Consell Consultiu, acordat per majoria i amb tres vots particulars.⁴⁶

6.1 El marc normatiu que sustenta el Decret de capacitat lingüística en el sector públic sanitari

El desplegament reglamentari de la ja esmentada Llei 4/2016, de 6 d'abril, s'insereix en un marc normatiu més ampli, que està conformat per dos blocs —disposicions de caràcter lingüístic i normes en matèria de funció pública o, de manera més extensiva, d'empleats públics—, encara que hi ha disposicions que pertanyen als dos àmbits.

En primer lloc, i pel que fa a les normes de *caràcter lingüístic*, més enllà de les disposicions estatutàries,⁴⁷ cal esmentar, naturalment, la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística, que persegueix com objectiu fonamental “fer efectiu l'ús progressiu i normal de la llengua catalana en l'àmbit oficial i administratiu” (article 1.2.a).⁴⁸ També cal tenir present la referència continguda a l'article 15, sobre la llengua dels procediments, de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú, segons el qual “en els procediments tramitats per les administracions de les comunitats autònomes i de les administracions locals, l'ús de la llengua s'ha d'ajustar al que preveu la legislació autonòmica corresponent (apartat 2)”. De la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que també s'ha vist afectada per diverses modificacions, s'han d'esmentar els articles 43 (relatiu a l'ús del català en l'actuació administrativa) i 44 (sobre l'ús del català en els procediments administratius).⁴⁹ Igualment, són aplicables les normes contingudes a la Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut de les Illes Balears. En concret, l'article 5.2 preveu que els usuaris dels serveis sanitaris “tenen dret a rebre informació sanitària en la forma més idònia per a la seva comprensió i en una de les llengües oficials de la comunitat autònoma, i assegurar-se que aquella sigui intel·ligible per als pacients”, i la disposició addicional cinquena diu que “[e]l Servei de Salut de les Illes Balears adoptarà les mesures necessàries per a la normalització de l'ús de la llengua catalana en els centres i serveis que en depenen”. Finalment, pel que fa a la Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut —juntament amb els principis de “lliure circulació del personal estatutari en el conjunt del sistema nacional de salut” (article 4.d) i d'“igualtat, mèrit, capacitat i publicitat en la selecció, promoció i mobilitat del personal dels serveis de salut” (article 29.1.a)—, cal

46 Dictamen núm. 25/2018, relatiu al Projecte de decret pel qual es regula la capacitat lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears, el qual conté tres vots particulars: <http://www.consellconsultiu.es/Dictamen.aspx?ID=15441>.

47 En concret, cal tenir present les referides a la llengua pròpia (article 4), als drets lingüístics en relació amb les administracions públiques (article 14.3), al mandat als poders públics de normalitzar la llengua pròpia (article 35) i a la promoció i salvaguarda del patrimoni lingüístic (disposició addicional segona).

48 El contingut normatiu de la Llei té influència en la qüestió analitzada, en subratllar, també, la referència a l'ús oficial del català com llengua pròpia del Govern autònom i de l'Administració pública (article 6); l'habilitació del Govern per regular, mitjançant reglaments, l'ús normal de la llengua catalana, oralment o per escrit, en els activitats administratives dels òrgans de la seva competència (article 9); el mandat als poders públics de promoure mesures per a la progressiva capacitat del personal de l'Administració i la referència als coneixements de català com a element que s'haurà de tenir en compte, en la ponderació que fixi l'Administració per cada nivell professional, a les proves selectives per a l'accés a la funció pública (article 16 1 i 2); la necessitat d'assegurar l'ús de llengua catalana en totes les funcions i activitats de caire administratiu que duguin a terme les institucions i organismes que depenen del Govern de la comunitat autònoma (article 34.1) i la inclusió en les bases de convocatòria per a la provisió de places en l'Administració autonòmica i en les corporacions locals d'una referència expressa al coneixement de la llengua catalana (article 34.6).

49 Article 43. Ús del català en l'actuació administrativa

1. L'Administració de la Comunitat Autònoma i les entitats que integren l'*Administració instrumental* han d'emprar el català en les seves actuacions internes i en la relació entre elles. També l'han d'emprar normalment en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones físiques o jurídiques, residents a l'àmbit lingüístic català, sens perjudici del dret de les persones interessades a rebre-les en castellà, si han de ser ateses en aquesta llengua.

2. L'ús del català en l'actuació dels òrgans administratius integrants de les administracions a què fa referència l'apartat anterior ha de ser regulat per disposicions reglamentàries.

Article 44. Ús del català en els procediments administratius

1. En els procediments administratius tramitats per l'Administració de la Comunitat Autònoma i les entitats que integren l'*Administració instrumental* s'ha d'emprar el català, sens perjudici del dret de les persones interessades a ser ateses en la llengua oficial de la seva elecció i a presentar escrits i documents, a fer manifestacions i, si ho sol·liciten, a rebre notificacions en castellà.

2. L'Administració ha de lliurar a les persones interessades que ho sol·licitin en cada cas, en la llengua oficial demanada, un testimoniatge traduït de les actuacions o de la documentació que les afecta. La sol·licitud de traducció no pot comportar cap perjudici o despesa a la persona sol·licitant, ni retards en el procediment ni la suspensió de la tramitació o dels terminis establerts.

esmentar l'article 30.2, que, en relació amb les convocatòries de selecció i requisits de participació, estableix que “[l]os procedimientos de selección, sus contenidos y pruebas se adecuarán a las funciones a desarrollar en las correspondientes plazas incluyendo, en su caso, la acreditación del conocimiento de la lengua oficial de la respectiva comunidad autónoma en la forma que establezcan las normas autonómicas de aplicación”.

Pel que a la funció pública o sobre els *empleats públics* globalment considerats, l'article 31.3 de l'Estatut d'autonomia, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, confereix a la Comunitat Autònoma el desplegament legislatiu i l'execució de l'Estatut dels funcionaris de l'Administració de la Comunitat Autònoma i de l'Administració local; també s'ha d'esmentar la disposició transitòria segona, apartat 2, sobre la disposició dels mitjans necessaris perquè tots els funcionaris i el personal laboral destinats a les Illes puguin adquirir els coneixements de la llengua pròpia de les Balears. Per la seva banda, del Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, ens hem de referir a l'article 54.11, segons el qual els empleats públics han de garantir l'atenció al ciutadà en la llengua que sol·liciti, sempre que sigui oficial en el territori; a l'article 55.1, que estableix com a principi rector per a l'accés a l'ocupació pública i adquisició de la relació de servei que “[t]ots els ciutadans tenen dret a l'accés a l'ocupació pública d'acord amb els principis constitucionals d'igualtat, mèrit i capacitat, i d'acord amb el que preveuen aquest Estatut i la resta de l'ordenament jurídic”; per la seva banda, l'article 56.2 afegeix que “[l]es administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de preveure la selecció d'empleats públics degudament capacitats per cobrir els llocs de treball a les comunitats autònomes que tinguin dues llengües oficials”. També és d'aplicació, com ja s'ha avançat, la Llei 3/2007, de 27 de març, de la funció pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que considera el coneixement de la llengua catalana requisit general d'accés a la funció pública autonòmica.⁵⁰

Per acabar, cal esmentar també la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries,⁵¹ aprovada pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa el 25 de juny de 1992, que ha estat ratificada per Espanya mitjançant l'instrument corresponent de 2 de febrer de 2001 i que va entrar en vigor a l'Estat l'1 d'agost de 2001. Entre els objectius i principis de la Carta, es pretén que les parts fonamentin la seva política, la seva legislació i la seva pràctica en “la facilitació i/o l'impuls de l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada” (art. 7.1.d). En concret, d'acord amb aquesta normativa, el Regne d'Espanya s'obliga, en relació amb les autoritats locals i regionals, a permetre i fomentar, entre d'altres, l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de l'Administració regional o local, i a assegurar la possibilitat per als parlants de les llengües regionals o minoritàries de presentar sol·licituds orals o escrites en aquestes llengües (article 10.2.a i b de la Carta). I per complir aquestes obligacions es compromet a adoptar diverses mesures, en concret, articular el reclutament i, si escau, la formació de funcionaris i altres empleats públics en un nombre suficient (article 10.4.b). Certament, la Carta no aborda temes que avui són clau (com la mobilitat de les persones, la privatització i l'externalització dels serveis públics o la major presència de l'anglès en el sistema educatiu públic), en un món cada vegada més globalitzat i interconnectat; és evident que en futur s'hauran de donar passes per promocionar i divulgar aquest tractat en àmbits encara més generalistes i promoure un enfocament equitatiu i no jerarquitzat en l'ús de les llengües en tots els àmbits públics,⁵² també en l'esfera de l'atenció sanitària i dels serveis públics en general.

50 L'article 30.d, de la Llei 3/2007, de 27 de març, diu que les relacions de lloc de feina de personal funcionari i personal laboral han d'incloure el “nivell exigít de coneixement de la llengua catalana, en els termes que s'estableixin reglamentàriament”, i afegeix, a l'article 50.1.f, que és un requisit general d'accés a la funció pública autonòmica l'acreditació del “coneixement de la llengua catalana que es determini reglamentàriament, respectant el principi de proporcionalitat i adequació entre el nivell d'exigència i les funcions corresponents”. En matèria de provisió, pel que fa a les regles generals de concurs, es disposa que el barem de la convocatòria del concurs de mèrits o específic inclogui també, en els termes que s'estableixin reglamentàriament, el nivell de coneixement de la llengua catalana (article 76.3.d); i les convocatòries, tant de concurs com de lliure designació han d'incloure, com a mínim, “el nivell de coneixements de llengua catalana, si escau” (article 80.1.b).

51 Sobre el balanç dels vint anys de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries, vid. el núm. 69 de la *Revista Llengua i Dret*, que hi dedica una secció monogràfica.

52 Climent-Ferrando, Vicent (2018). Vint anys de l'entrada en vigor de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries del Consell d'Europa. Necessitats de reforma o *statu quo*?. *Revista de Llengua i Dret*, (69), p. 1-5.

6.2 L'objecte del Decret. L'adaptació del requisit de coneixement de la llengua catalana a les característiques específiques del Servei de Salut

La regulació continguda en el Decret 8/2018, de 23 de març, estableix els nivells de coneixement de la llengua catalana que s'han d'acreditar en tots els procediments de provisió de places de personal estatutari del Servei de Salut (article 3) —i, en general, el règim de capacitat lingüística en aquest sector específic per fer efectiu el dret dels usuaris a ser atesos, amb les mateixes condicions, en qualsevol de les dues llengües oficials— i la forma d'acreditació (article 4). L'article 5 inclou previsions específiques per a l'acreditació de la capacitat lingüística, de manera que es pot diferir l'acreditació dels coneixements fins a dos anys. La norma també preveu que per participar en els procediments de mobilitat s'ha d'acreditar el nivell de coneixement de llengua catalana corresponent a la plaça o al lloc de feina al qual s'opta i, en cas que no es faci, es podrà acreditar en un període màxim de dos anys (article 6). En el cas que no s'acrediti la capacitat lingüística en els termes prevists en el Decret no es podrà participar en procediments de mobilitat convocats pel Servei de Salut ni es podrà accedir, per primera vegada, als drets que comporta la carrera professional. L'acreditació de nivells de coneixements generals de llengua catalana superiors als establerts com a requisit s'ha d'entendre com a mèrit de consideració necessària (article 8). A més, per analitzar les necessitats específiques del sector sanitari públic en matèria lingüística s'articula el Servei de Planificació Lingüística (disposició addicional primera) i per reforçar l'impuls en favor de la capacitat lingüística es preveu l'aprovació d'un pla de formació i foment de l'aprenentatge de la llengua, en el qual s'haurà d'establir, a més de cursos, un programa d'acollida per als que no tinguin acreditat el coneixement de la llengua (disposició addicional segona).

Al marge de les deficiències que presenta la norma des d'un punt de vista de tècnica normativa, hi ha alguns aspectes que mereixen especial atenció. D'una banda, es manté l'opció, ja incorporada en el Decret de 24/2009, d'establir un règim de menor exigència de coneixements de llengua catalana als empleats —sanitaris o no sanitaris— del Servei de Salut, no només en relació amb la resta dels treballadors de l'Administració autonòmica, sinó també respecte a les previsions contingudes a la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitat lingüística (exigibles des de l'1 de juny de 2017 fins que es dugui a terme el desplegament reglamentari dels articles 30.d i 50.1.f de la Llei 3/2007, de 27 de març),⁵³ que està sent objecte de desplegament per la disposició reglamentària. Sembla que la mesura respon a la necessitat d'arribar a un punt d'equilibri entre l'adopció de mesures per fer efectiu el dret d'opció lingüística en l'àmbit sanitari i les dificultats que poden sorgir a l'hora de proveir places en un àmbit en què també s'han de prendre en consideració les dificultats inherents a l'eficàcia de la gestió pública sanitària i la rellevància de la prestació assistencial des d'un punt de vista de la protecció de la salut.⁵⁴ Aquesta darrera circumstància planteja encara majors dificultats en un territori de forta pressió turística, on, sens dubte, els professionals sanitaris hauran d'atendre una realitat més plural. El fet que el Decret 8/2018, de 23 de març, no prevegi una regulació que vagi més enllà de la presència de les dues llengües oficials aconsella que s'abordi aquesta qüestió en la futura norma sobre l'ús de la llengua catalana i la castellana a l'Administració de les Illes Balears.

D'altra banda, s'estableix una regulació singular a l'hora de fixar la forma en què s'exigirà l'acreditació del requisit del coneixement del nivell de català corresponent en els procediments de selecció de les categories i especialitats del personal sanitari (article 5.2). En concret, els aspirants es poden presentar als processos selectius sense haver acreditat coneixements de llengua catalana i s'estableix una moratòria de dos anys des del moment en què s'assumeix el nomenament per obtenir el certificat de capacitat lingüística de català corresponent a la categoria professional. Per al personal amb nomenament fix, les conseqüències de no complir l'acreditació en el termini establert seran només no poder participar en els concursos de trasllat ni poder accedir per primera vegada a la carrera professional, la qual cosa fa pensar que el Decret, amb la voluntat de conjugar les necessitats assistencials —atenent el caràcter prevalent del dret a la salut— amb

⁵³ És a dir, que des de l'entrada en vigor de la Llei 4/2016, de 13 d'abril, i fins al desplegament reglamentari dels articles 30.d i 50.1.f de la Llei 3/2007, de 27 de març, l'exigència de capacitat lingüística per al personal no sanitari serà la continguda en les disposicions transitòries de la Llei de 2016; mentre que per al personal estatutari sanitari l'exigència de capacitat lingüística establerta per la Llei serà efectiva a partir de l'1 de juny de 2017.

⁵⁴ A aquest argument es refereix el Consell Consultiu en el Dictamen 25/2018, en la consideració jurídica cinquena: “[...]continuem amb el tradicional dèficit de professionals sanitaris que pateix la sanitat pública balear i amb un elevat índex de personal estatutari temporal procedent d'altres comunitats autònomes que presta serveis en el nostre Servei de Salut. Per tant, i partint del principi bàsic que l'exigència de coneixements de la llengua cooficial pròpia forma part dels principis constitucionals de mèrit i capacitat, s'han de tenir en compte també, com dèiem en el tan mencionat Dictamen 33/2009, tant la normativa reguladora del sector sanitari com el dret a la lliure circulació del personal estatutari en el conjunt del Sistema Nacional de Salut”.

el dret dels ciutadans a usar la llengua pròpia, determina de quina manera, a quin ritme i amb quin nivell s'exigeix el requisit de coneixement de català en funció del cos o escala.⁵⁵ Certament, en aquest àmbit, tenint en compte les seves singularitats no sembla irraonable plantejar l'extensió del coneixement de la llengua a partir d'una certa progressivitat en la seva exigència.⁵⁶

L'aprovació del Decret 8/2018, de 23 de març, ha reobert, una vegada més, el debat sobre la configuració dels drets i els deures lingüístics en la normativa autonòmica. En particular, torna a revifar la controvèrsia sobre l'acreditació de coneixements, com a mèrit o com a requisit, de la llengua catalana per a l'accés a la funció pública. Les crítiques arriben per tots els costats i els dos extrems de la polèmica són clars. D'una banda, manifesten la seva preocupació per la desatenció dels drets lingüístics en l'àmbit sanitari aquells que s'oposen a una segona moratòria per a l'exigència de capacitat lingüística als professionals sanitaris, "mancada de justificació i [que] és perjudicial per a la defensa dels drets lingüístics dels ciutadans";⁵⁷ també els que alerten dels retrocessos en matèria lingüística en l'àmbit de l'administració pública,⁵⁸ i els qui consideren que tot el personal estatutari del Servei de Salut, sense excepcions, ha d'acreditar la suficiència en el coneixement de la llengua catalana.⁵⁹ De l'altra, el malestar de part del sector professional s'ha manifestat en concentracions i manifestacions contra el nova regulació sobre la capacitat lingüística en l'àmbit sanitari.⁶⁰

En l'àmbit institucional, la Delegació del Govern a les Illes Balears anuncia un recurs contra el Decret 8/2018, de 23 de març, davant el TSJIB invocant la vulneració de l'article 43 de la Constitució espanyola.⁶¹ El debat ha superat les fronteres del territori de parla catalana i s'ha fet present en les tertúlies de cadenes de ràdio i televisions d'altres indrets, en les quals principalment s'han sentit opinions contràries a la norma.⁶² En aquesta ocasió, l'enrenou ha estat tan gran que el grup parlamentari Ciutadans ha arribat a presentar a la Mesa del Congrés dels Diputats una Proposició de llei de garantia de la igualtat en l'accés i promoció en l'ocupació pública sense discriminació per raons lingüístiques per modificar l'article 56.2 de

55 Aquest sembla el fonament del pronunciament formulat en el Dictamen 25/2018 esmentat en la nota anterior: "les consideracions fetes al règim específic que s'estableix en el Projecte per al personal sanitari ho són *sempre que s'estimi que no som davant una regulació definitiva*. Aquest caràcter transitori sembla que es desprèn del contingut de la disposició addicional segona, encara que eliminaria incertesa transformar-la en una disposició transitoria que fixàs una vigència determinada a la regulació que es proposa." En canvi, en un dels tres vots particular directament es nega que de la Llei 4/2016 es dedueixi directament el principi de progressivitat i s'afirma que "la habilitació reglamentaria lo es para determinar cuál es el nivel que se exige, no para eximir de cualquier tipo de nivel y convertir el conocimiento de lengua catalana en mérito, que es lo que hace el proyecto de Decreto. Se podrá pretender justificar esta regulación diciendo que tiene por objeto paliar la insuficiencia de profesionales en el sector sanitario, pero esa justificación no puede convertir en legal el proyecto de Decreto. Dicho más claro, si algo es requisito tiene que ser requisito y no mérito. Las dos cosas al mismo tiempo no puede serlo. Esto es lo que hace el proyecto de Decreto, que para tratar de dar solución a este problema retuerce las normas y convierte el requisito en mérito y luego dice que si no se cumple el requisito no se pierde la condición de funcionario ni la plaza obtenida pero se pierden derechos básicos del empleado público".

56 Vid. Milian Massana, Antoni (1994). La España plurilingüe: breves consideraciones sobre los procesos de normalización lingüística. A: Ballbé Mallol, Manuel i Ferret Jacas, Joaquim (dir.), *Informe Pi i Sunyer sobre comunidades autónomas 1993* (p. 584-585). Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals. Aquest mateix autor articula implícitament aquesta mateixa idea autor quan analitza la capacitat lingüística per a l'accés a l'Administració autonòmica, a partir d'una realitat social consistent en un reduït percentatge de personal lingüísticament capacitat dins el conjunt del personal al servei de les Administracions públiques catalanes, a Milian i Massana, Antoni (2004). La convivència lingüística..., *op. cit.*

57 Escrit d'al·legacions de la Universitat de les Illes Balears, de 17 de març de 2017, a l'esborrany de Projecte de decret d'exigència de coneixements de llengua catalana.

58 "L'OCB es mostra preocupada per la desatenció dels drets lingüístics en l'àmbit sanitari", 2 de febrer de 2018 <http://www.ocb.cat/index.php?not=21&llista=1>.

59 L'STEi demana al Govern "valentia" amb el decret del català a la Sanitat Pública. *Diari de Balears*, 6 de febrer de 2018 <https://dbalears.cat/cultura/2018/02/06/311497/stei-demana-govern-valentia-amb-decret-del-catala-sanitat-publica.html>. Aquest mateix sindicat anuncia que presenta un recurs contenciós administratiu contra el decret en qüestió per entendre que "no s'ajusta a la Llei 4/2016, de 6 d'abril, de mesures de capacitat lingüística per a la recuperació de l'ús del català en l'àmbit de la funció pública, i que les persones que fan comptes obtenir una plaça definitiva en aquestes illes han de poder acreditar la competència lingüística en les dues llengües oficials" <https://stei.cat/general/index.php/premsa-stei/138-l-stei-presenta-un-recurs-contra-l-actual-decret-de-catal%C3%A0-a-la-sanitat.html> (1 de juny de 2018).

60 Més d'un miler de persones critiquen el decret del català a la sanitat. *Ara Balears*, 18 de febrer de 2018 https://www.arabalears.cat/balears/persones-critiquen-decret-catala-sanitat_0_1963603796.html.

61 El gobierno lleva a los tribunales la exigencia del catalán en la Sanidad de Baleares. *El Mundo*, 23 de maig de 2018 <http://www.elmundo.es/balears/2018/05/23/5b055065e2704eab3e8b45c0.html>. Salom justifica el recurs contra el decret del català "perquè hi ha vacants que no es cobreixen. *Ara Balears*, 23 de maig de 2018 https://www.arabalears.cat/politica/Salom-presentara-recurs-contra-sanitat_0_2019998081.html.

62 Payeras, Miquel (2018). La maledicció del decret del català. *El Temps*, 10 de febrer de 2018 <https://www.eltamps.cat/article/3544/la-malediccion-del-decret-del-catala>.

l'Estatut bàsic de l'empleat públic, per tal de reconèixer expressament que el coneixement de la llengua cooficial només podrà ser considerat un mèrit per a la selecció d'empleats públics que haurà de ser valorat “de manera proporcionada a su necesidad y adecuación”.⁶³

La tensió generada per aquest nou moviment polític per encaixar els drets i els deures lingüístics en l'àmbit de la funció pública (en l'àmbit singular del personal estatutari del Servei de Salut) posa en evidència, una vegada més, que la llengua pròpia de les Illes Balears es manté en una situació “fràgil, inestable, perquè és una llengua desprotegida, amb avanços i retrocessos, que depèn massa de les contingències polítiques i ideològiques, dels avatars polítics i dels jocs de les majories”.⁶⁴

CONCLUSIONS

El pluralisme lingüístic que deriva de la Constitució i dels estatuts d'autonomia dona lloc a l'ordenació jurídica d'unes normes bàsiques del règim de cooficialitat de les llengües i configura, com a objectiu principal dels poders públics, el mandat de normalitzar l'ús de la llengua pròpia i oficial.

El procés de normalització lingüística requereix que s'executin accions positives per part de les institucions en els diversos sectors de la societat. Aquest objectiu normalitzador en l'àmbit de la funció pública està determinat per l'existència dels drets lingüístics dels ciutadans que es relacionen amb les administracions, que només seran efectius si s'adapten les seves estructures i es compta amb empleats públics capacitats per satisfer les demandes comunicatives dels usuaris.

El Tribunal Constitucional entén que l'exigència de coneixements lingüístics, com a mèrit o com a condició, per al personal de les administracions públiques és conforme amb els postulats constitucionals, sempre que es faci efectiva d'acord amb el principi d'igualtat i sense tractes de favor que puguin ser discriminatoris, i que el nivell d'exigència lingüística sigui objectivament raonable i proporcionat en funció de la comesa tècnica o professional que es pretén aconseguir.

En determinats àmbits específics —com ho és, sens dubte, el sector públic sanitari— les seves pròpies singularitats poden modular la regulació de l'exigència de coneixements lingüístics. Sens dubte, al Servei Públic de Salut —atès el tradicional dèficit de professionals sanitaris i el dret a la lliure circulació en el conjunt del sistema estatal de salut— l'adopció d'aquestes mesures pot quedar condicionada per la disposició dels mitjans necessaris, amb la qual cosa haurem d'acceptar que la satisfacció d'aquest dret serà “d'aplicació progressiva”.

Ara bé, aquesta progressivitat haurà de concretar-se en un termini raonable, si es vol evitar que determinats drets subjectius quedin indefinidament suspesos.⁶⁵ La necessitat que la progressivitat culmini en un termini raonable s'ha posat de manifest des dels inicis del desplegament autonòmic del règim lingüístic. “Els drets lingüístics són directament efectius a partir del moment en que són articulats normativament per part del corresponent legislador autonòmic. El caràcter diferit del seu exercici ho és per raó, exclusivament, de la dificultat d'adaptar immediatament les estructures les Administracions públiques a la nova situació juridicolingüística, de manera que el caràcter progressiu de l'adaptació assumit pel legislador autonòmic no és sinó conseqüència del reconeixement d'aquestes dificultats”.⁶⁶ Ara bé, si s'assumeix acríticament l'escassa capacitat lingüística dels empleats públics i, alhora, s'alenteix la capacitat lingüística invocant la progressivitat per a l'exercici dels drets dels ciutadans, els avanços seran molt lents i poc efectius.

63 *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, 23 de febrer de 2018, núm. 211-1.

64 Colom Pastor, Bartomeu (2011). *Llengua, Dret i autonomia*. Palma: Lleonard Muntaner, p. 12-13.

65 Vernet Llobet, Jaume i Pou Pujolràs, Agustí (2006). Derechos y deberes lingüísticos en las comunidades autónomas con lengua propia. A: José Manuel Pérez Fernández (coord.), *Estudios sobre el estatuto jurídico de las lenguas en España* (p. 162-163). Barcelona: Atelier.

66 Vid. López Basaguren, Alberto (1988). El pluralisme lingüístic..., *op. cit.*, p. 67-68.